

УДК 81'373.612.2

DOI <https://doi.org/10.32782/2410-0927-2023-19-10>

Галина ПАЛИЦЯ

кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри прикладної лінгвістики, Національний університет «Львівська політехніка», вул. Степана Бандери, 12, м. Львів, Україна, 79000

ORCID:0000-0002-6817-5232

Scopus-Author ID: 57832036800

Бібліографічний опис статті: Палиця, Г. (2023). Метафорична вербалізація образу вчителя у німецькомовних цитатах відомих людей. *Актуальні питання іноземної філології*, 19, 63–68, doi: <https://doi.org/10.32782/2410-0927-2023-19-10>

МЕТАФОРИЧНА ВЕРБАЛІЗАЦІЯ ОБРАЗУ ВЧИТЕЛЯ У НІМЕЦЬКОМОВНИХ ЦИТАТАХ ВІДОМИХ ЛЮДЕЙ

У статті розглянуто проблему репрезентації мовного образу вчителя у німецькомовних цитатах відомих людей. Основну увагу приділено особливостям його метафоричного втілення у досліджуваному матеріалі.

Метою наукової розвідки є характеристика моделей, за допомогою яких у німецькомовних цитатах відомих людей реалізуються антропоморфна і артефактна метафори. Досягнення окресленої мети забезпечується через використання загальнонаукових (методи спостереження, аналізу, узагальнення) і власне лінгвістичних (описовий метод, методи суцільного вибирання, контекстуального аналізу) методів.

Наукова новизна дослідження полягає у розкритті особливостей метафоричної вербалізації образу вчителя у вказаному матеріалі.

Висновки. Антропоморфна метафора репрезентована у німецькомовних цитатах відомих людей двома її типами: «учитель–людина соціальна» і «учитель–людина фізіологічна». У межах першого типу виокремлено такі моделі метафоричного переосмислення: «вчитель–сіяч», «вчитель–полководець», «вчитель–однокласник», які актуалізують позитивну аксіологічність, і моделями «вчитель–садівник», «вчитель–робітник», «вчитель–наркоман», що реалізують негативну аксіологічність. Другий тип розкривають моделі «вчитель–голова», «вчитель–мала дитина», «вчитель–покійник», що надають досліджуваному образу негативної оцінної семантики. Артефактна метафора представлена двома типами: «вчитель–механізм», «вчитель–предмет», які, своєю чергою, реалізуються через моделі «вчитель–шліфувальна машина» та «вчитель–прутик» відповідно. Вони характеризуються як позитивною, так і негативною аксіологічністю. З огляду на кількість моделей і їх наповнення домінує в досліджуваному емпіричному матеріалі тип «вчитель–людина соціальна», у якому використано образи представників інших професій чи родів занять для репрезентації якостей і властивостей учителя.

Ключові слова: образ, антропоморфна метафора, артефактна метафора, модель, цитата, аксіологічність.

Halyna Palytsya

PhD in Philology, Associate Professor at the Department of Applied Linguistics, Lviv Polytechnic National University, 12 Stepan Bandera Str., Lviv, Ukraine, 79000

ORCID: 0000-0002-6817-5232

Scopus-Author ID: 57832036800

To cite this article: Palytsya, H. (2023). Metaforyczna verbalizacja obrazu vchytelia u nimetskomovnykh tsytatakh vidomykh liudei [Metaphorical verbalization of the image of the teacher in German language quotes of famous people]. *Current Issues of Foreign Philology*, 19, 63–68, doi: <https://doi.org/10.32782/2410-0927-2023-19-10>

METAPHORICAL VERBALIZATION OF THE IMAGE OF THE TEACHER IN GERMAN LANGUAGE QUOTES OF FAMOUS PEOPLE

The article deals with the representation of the language image of the teacher in German language quotes of famous people. The main attention is paid to the peculiarities of its metaphorical embodiment in the studied material.

The purpose of scientific research is to characterize the models by which anthropomorphic and artifact metaphors are implemented in German language quotes of famous people. Achieving the outlined goal is ensured through the use

of general scientific (methods of observation, analysis, generalization) and linguistic methods (methods of continuous sampling and contextual analysis, descriptive method).

The scientific novelty of the study consists in revealing the features of the metaphorical verbalization of the image in the researched material.

Conclusions. *The anthropomorphic metaphor is represented in the German-language quotes of famous people by its two types: "the teacher is a social person" and "the teacher is a physiological person." Within the first type, the following models of metaphorical reinterpretation are singled out: "teacher is a sower", "teacher is a commander", "teacher is a classmate", which actualize positive evaluation, and models "teacher is a gardener", "teacher is a worker", "teacher is a drug addict", which implement negative evaluation. The second type is revealed by models "teacher is a head", "teacher is a child", "teacher is a corpse", which give the researched image negative evaluative semantics. The artifact metaphor is represented by two types: "teacher is a mechanism", "teacher is a subject", which, in turn, are realized through the models "teacher is a grinding machine" and "teacher is a twig", respectively. They are characterized by positive and negative evaluation. Given the number of models and their content, the studied empirical material is dominated by the type "teacher is a social person", in which images of representatives of other professions or occupations are used to represent the teacher's qualities and attributes.*

Key words: *image, anthropomorphic metaphor, artifact metaphor, model, quote, evaluation.*

Актуальність проблеми. Професійна діяльність є одним із найважливіших складників культури етноса. Вона вбирає в себе особливості національної культури та формує її специфіку. Головним осередком культурних і етнічних цінностей людства, «способом буття людини в універсумі культури» (Гофрон, 2004, с. 73) є освіта, а вчитель, поза сумнівом, – це провідник культурних цінностей суспільства.

Професійно-педагогічна картина світу є важливим фрагментом мовної картини світу народу. У її одиницях зафіксовано уявлення народу про педагогічну дійсність, відображено особливості її структурування. Освітні реалії відображаються у свідомості кожної окремої людини з огляду на її індивідуальне сприйняття педагогічної дійсності через різноманітні мовні засоби. Складником професійно-педагогічної картини світу є мовний образ, який «[...] не просто передає реалії світу, але й може набувати метафоричного, символічного значення, особливо якщо це стосується його функціонування у національно-мовній та індивідуально-авторській картинах світу» (Валус, 2016, с. 243). Метафоричне моделювання є одним із ефективних засобів представлення педагогічної дійсності через її оцінку. Створені ним образи відображають специфіку національної самосвідомості та багатовіковий досвід народу.

Помітне посилення уваги до освітніх і гуманітарних процесів в останні роки є передумовою для ґрунтовного дослідження питання концептуалізації професійної діяльності людини у всьому розмаїтті її складників. Освітня сфера репрезентована в мовній картині світу з двох позицій – професіонала і зовнішнього спостерігача, який надає їй оцінку. У ролі остан-

нього виступає етномовний колектив, кожен представник якого з позицій індивідуального досвіду формує своє відношення до освітніх реалій. Сюди належать і відомі особистості, до висловлювань яких зазвичай прикута пильна увага суспільства і оцінки яких знаходять суспільний резонанс і часто стають каталізатором позитивних змін у сфері освіти.

Цитати відомих особистостей про вчителя акцентують на важливих складниках, проблемах і викликах вчительської професії, відображаючи глибоке розуміння їх авторами ролі і місця вчителя у суспільстві загалом і в житті кожної людини зокрема. Дослідження особливостей імплементації образу вчителя на вказаному матеріалі дасть можливість доповнити новою інформацією наявні напрацювання, присвячені питанню мовного втілення образу учителя у картині світу носіїв німецької мови. Цей аспект залишився цілком не висвітленим у мовознавчій літературі, у чому вбачаємо своєчасність вибору теми дослідження та її **актуальність**.

Аналіз останніх досліджень. В останні роки констатуємо значне зростання уваги дослідників до проблеми мовної репрезентації як поняття «освіта» загалом (Боднар, 2019; Беляєва, 2008; Серебрянська, 2018 та ін.), так і окремих його складників, як-от: «навчання» (Костенко, 2016; Палиця, 2015), «навчальний заклад» (Глухова, 2012), «вчитель» (Палиця, 2020) та ін. на різному емпіричному матеріалі і в розрізі різних мов. Однак висвітлення питання метафоричної репрезентації поняття «освіта» у мові та мовленні обмежуються лише двома науковими розвідками І.М. Серебрянської та А.В. Беляєвої. У монографії Серебрянської І. М. на тему

«Метафорична репрезентація мовного образу освіти» описано моделі метафоричного переосмислення поняття «освіта» на матеріалі українських медіатекстів. За результатами аналізу освітніх метафор у цих текстах авторка констатує найчастіші процеси метафоризації понять «освіта» (47% метафоричних висловів), «заклад освіти» (35%) та «студент» (7%). У її праці знаходиться відображення і поняття «викладач», за результатами дослідження якого встановлено, що його образна репрезентація здійснюється найчастіше за допомогою соціоморфної метафори (Серебрянська, 2018, с. 212).

У статті А.В. Беляєвої «Особливості метафоризації концепту ОСВІТА в українській, російській, англійській та французькій мовах» проаналізовано способи та моделі метафоризації концепту ОСВІТА у різноструктурних мовах. У якості матеріалу дослідження авторкою обрано електронні корпуси, які їй дозволили простежити продуктивність різних метафоричних моделей коцептуалізації освіти. На основі аналізу даних дослідниця доходить висновку про значну подібність у концептуалізації освіти представниками україномовної, російськомовної, англійськомовної та франкомовної лінгвокультури без акценту на окремих складниках досліджуваного концепту (Беляєва, 2008).

Аналіз наукових розвідок у царині мовної експлікації образу вчителя наводить нас на висновки про те, що ця проблема досліджена лише частково. Цитати відомих людей розглядалися зокрема з погляду його лексичного наповнення (Див. : Палиця, 2020). Питання репрезентації образу вчителя за допомогою засобів вторинної номінації залишалося до сьогодні відкритим.

Мета дослідження. Отож, мета цієї наукової статті полягає у дослідженні моделей антропоморфної і артефактної метафор як засобів вербалізації образу вчителя у німецькомовних цитатах відомих людей.

Виклад основного матеріалу. Цитати є влучними висловлюваннями, які передають думки концентровано, влучно, виразно, одночасно відображаючи відношення їх авторів до предмету висловлювання. Влучність, виразність та оцінка як важливі ознаки цитати досягаються значною мірою через метафоризацію, яка за допомогою символів і образів відображає знання про навколишній світ. Через викорис-

тання метафори автор має на меті викликати певні емоційні асоціації, дозволяє розглядати новий зміст у відомому явищі чи об'єкті дійсності. З огляду на унікальність і багатогранність професії вчителя його метафорична репрезентація включає в себе розмаїття образів і асоціацій, які розкривають суть цієї професії та призначення її представника. Джерела його метафоричної репрезентації насправді різні – вони охоплюють як світ живої, так і неживої природи.

Однією зі сфер, що слугує джерелом метафоричного переосмислення поняття «вчитель» у досліджуваних одиницях, є концептуальна сфера «людина». Утворена за таким принципом метафора відома в мовознавчій літературі як антропоморфна. Аналіз емпіричного матеріалу дозволяє виокремити два типи антропоморфної метафори: «учитель–людина соціальна» і «учитель–людина фізіологічна».

Перший тип антропоморфної метафори «учитель–людина соціальна» найчисельніший. За його посередництвом учитель пересмислюється як член соціуму, наділений певним певним статусом, обов'язками і повноваженнями. У межах цього типу виокремлюємо такі метафоричні моделі:

1. «Учитель–сіяч». Образ учителя–сіяча має біблійне походження та знаходить відображення у різних лінгвокультурах. Ця модель ілюструє у досліджуваному матеріалі основне покликання вчителя – засівати в душах учнів зерна знань, мудрості, вирощувати та збирати плоди цієї праці, як-от: *Keines Lehrers Leben ist ein gleichgültiges; Segen oder Fluch säet er aus* (Jeremias Gotthelf).

2. «Учитель–садівник». Образ садівника ілюструє в аналізованих цитатах руйнівну силу впливу вчителя на учня. З цією метою автор висловлювання використовує образ бульдозера, керуючи яким садівник може знищити все живе, залишивши після себе «місячний ландшафт», наприклад: *Ein guter Lehrer ist eine Art Landschaftsgärtner, der die Gehirne seiner Schüler nach einer vorgegebenen Skizze frei gestaltet, indem er die Kräfte, die Ziele und das Vermögen der Natur in der ihr gemäßen Weise nutzt und so das Beste und Schönste entstehen läßt, was möglich ist. Allzu viele Lehrer fahren heutzutage aber nur mit der Planterraupe hin und her und*

hinterlassen eine Mondlandschaft in den Köpfen ihrer Schüler (Prof. Querulix).

3. «Учитель–робітник» змальовує вчителя як механічного виконавця своїх обов'язків, праця якого позбавлена творчості та натхнення, як-от: *Sind die Lehrer mechanische Arbeiter, so drücken sie den Geist der Jugend unfehlbar um so mehr; je größere Amtstreue sie in ihrem Berufe beweisen wollen. Der Lehrer muß Geist haben, um den Gedanken des Schülers freie Bewegung geben zu können* (Johann Friedrich Herbart). Ця модель одночасно підкреслює згубність такого підходу до роботи з учнями.

4. «Учитель–полководець». Вказана модель репрезентує вчителя як особу, здатну вести за собою інших. Вона увиразнює місце і роль учителя в житті людини, його мудрість, мужність і витримку, наприклад: *Wie die größten Feldherrn die Tapferkeit, Manneszucht und Ausdauer ihrer Heere dadurch schufen, daß sie ihren Soldaten mit gutem Beispiele vorangingen, so wirken auch die Lehrer das meiste nicht durch das, was sie sagen, sondern durch das, was sie sind* (Karl Kehr); *Wer seine Schüler das ABC gelehrt, hat eine größere Tat vollbracht als der Feldherr, der eine Schlacht geschlagen hat* (Gottfried Wilhelm Freiherr von Leibniz).

5. «Учитель–однокласник». Ця модель вказує на одну з важливих ознак педагогічного працівника – його вміння розуміти учнів, їх потреби та проблеми, тобто бути одним із них. Цей образ актуалізує така коротка за формою, але об'ємна за змістом цитата: *Lehrer sind Mitschüler* (Manfred Hinrich).

6. «Учитель–наркоман» є одним зі способів реалізації негативного образу вчителя. У ній він постає як залежна людина, зациклена виключно на навчальному матеріалі, наприклад: *Lehrer sind wie Fixer: sie denken immer nur an den Stoff* (Unbekannt). Тим самим автор хоче підкреслити набагато вище покликання та призначення професії вчителя.

Інший тип антропоморфної метафори «учитель–людина фізіологічна» ґрунтується на уявленнях про людину як живу істоту, яка проходить певні етапи життя – народжується, розвивається, хворіє та помирає. Цей тип актуалізує негативний образ вчителя. Він репрезентований такими моделями:

1. «Вчитель–дитина». Ця модель зображає вчителя як примхливу істоту, яка, подібно до

малих дітей, любить капризувати, як-от: *Lehrer sind wie Kleinkinder – Solange du ihnen alles mundgerecht servierst, jammern sie auch nicht rum* (Thomas Wehner).

2. «Учитель–людський орган». У ній використовується соматизм «голова», який протиставляється соматизму «серце». Тим самим автор цитати протиставляє розум і душу, вказуючи на важливість праці за покликанням, як-от: *Wir haben viele Schulmeisterköpfe, aber nicht viel Schulmeisterherzen* (Peter Rosegger).

3. «Учитель–покійник». У цій моделі через образ покійника вказується на марність праці вчителя, її відірваність від життя. Думку про те, що праця, в яку не вкладено частинки себе і своєї душі, не дає плодів, висловлює така цитата: *Je verbeamteter die lehrende Leiche, desto verbarrikadierter der lebendige Schüler* (Andreas Tenzer).

Досліджуваний матеріал представляє також кілька прикладів використання антропоморфної метафори для змалювання образу вчителя. Цей принцип переосмислення дозволяє представити педагогічного працівника через світ речей. Він використовується для ілюстрації як його позитивного, так і негативного образу. Одним із типів такої метафори є «учитель–механізм», у межах якого виокремлюємо модель «учитель–шліфувальний верстат». Ця модель експлікує важливість мудрого підходу до питання формування особистості учня, прикладом чого слугує така цитата: *Ein guter Ausbilder muß keine Schleifmaschine sein* (Michael Marie Jung).

Інший тип антропоморфної метафори «учитель–предмет» актуалізує модель «вчитель–прутик». Образ прутика вказує на одну з важливих рис учителя – гнучкість у всіх сенсах цього слова: це і вміння імпровізувати, і знайти індивідуальний підхід у роботі з учнівським колективом тощо, як-от: *Früher hatte der Lehrer einen biegsamen Rohrstock zur Verfügung, heute muß er selbst flexibel wie ein biegsamer Rohrstock sein* (Martin Gerhard Reisenberg). Інша модель «учитель–мішок», на протилежності попередній, підкреслює лінивість та безініціативність представника цієї професії, що ілюструє такий приклад: *Lehrer sind faule Säcke* (Gerhard Schröder).

Висновки і перспективи подальших досліджень. Антропоморфна та артефактна метафори використовуються для актуалізації образів, які корелюють зі сферою «людина» і «продукт

людської діяльності» відповідно. Різновидами першої є «учитель–людина соціальна» і «учитель–людина фізіологічна». Перший тип актуалізує позитивний («вчитель–сіяч», «вчитель–полководець», «вчитель–однокласник») і негативний («вчитель–садівник», «вчитель–робітник», «вчитель–наркоман») образ учителя. Інший тип антропоморфної метафори «учитель–людина фізіологічна» використовується для надання цьому образу негативної оцінної аксіологічності («вчитель–голова», «вчитель–дитина», «вчитель–покійник»). Різновиди артефактної метафори «вчитель–механізм», «вчитель–предмет» реалізуються за допомогою моделей «вчитель–шліфувальна машина»

та «вчитель–прутик» відповідно. Вони слугують у досліджуваному матеріалі засобом вираження позитивної та негативної оцінки.

Загалом більшість цитат відомих людей містять критичні думки щодо працівників освітньої сфери, увиразнюють проблеми, наголошують на помилках, яких припускаються вчителі у ході своєї професійної діяльності. Це говорить про значну увагу до цієї професії, розуміння її значення та ролі в житті суспільства загалом і кожної людини зокрема.

Подальший науковий пошук може бути спрямований на зіставний аналіз мовного образу вчителя в українській і німецькій лінгвокультурах.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бавус Т. Мовний образ як компонент мовно-національної та індивідуально-авторської картин світу. *Вісник Львівського університету*. Серія філологічна. 2016. Вип. 63. С. 242–247.
2. Беляєва А. В. Особливості метафоризації концепту освіта в українській, російській, англійській та французькій мовах. *Вісник Запорізького національного університету*. 2008. № 1. С. 5–10.
3. Боднар І. М. Концептосфера ОСВІТА в англійській мові (національно-маркований та індивідуально-авторський аспекти) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Львів, 2019. 304 с.
4. Глухова Л. О. Особливості та лексичні засоби репрезентації субконцепту «Вищий навчальний заклад» у сучасній англійській мові. *Вісник Дніпропетровського університету*. Серія «Мовознавство». 2012. Т. 20. Вип. 18. С. 52–57.
5. Гофрон А. Філософські засади проекту освітньої концепції. *Нова парадигма*. 2004. Вип. 38. С. 70–79.
6. Дзюбенко О. М. Концепт «навчання» у латинській, українській і англійській мовах : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.15. Київ, 2014. 18 с.
7. Костенко Н. Д. Структурно-семантичні та функціональні параметри англійських інновацій семантичного поля «навчання» : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Запоріжжя, 2016. 20 с.
8. Палиця Г. С. Вербалізація концепту «навчання» у цитатах (на матеріалі цитат українською та німецькою мовами). *Науковий часопис національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. Серія 9. Сучасні тенденції розвитку мов. 2015. № 13. С. 144–150.
9. Палиця Г. С. Вербалізація концепту «вчитель» у німецькомовних цитатах відомих людей. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2020. Вип. 29. Т. 3. С. 79–84.
10. Серебрянська І. М. Концепт «освіта» у дискурсивних вимірах : автореф. дис. ... докт. філол. наук : 10.02.01. Київ, 2019. 39 с.
11. Duden. Zitate und Aussprüche [2., neu bearbeitete und aktualisierte Auflage hrsg. von der dudenredaktion]. Mannheim; Leipzig; Wien; Zürich : Dudenverlag, 2002. B. 12. 960 S.
12. Schwarz M. Einführung in die kognitive Linguistik. Tübingen / Basel : Francke, 1996. 238 S.
13. Zitate zum Thema Lehrer. URL : https://www.aphorismen.de/suche?f_thema=Lehrer (дата звернення: 25.09.2023).

REFERENCES:

1. Bavus, T. (2016). Movnyi obraz yak komponent movno-natsionalnoi ta indyvidualno-avtorskoj kartyn svitu [Linguistic image as a component of national and author's individual world view]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriya filolohichna*, 63, 242–247 [in Ukrainian].
2. Bieliaieva, A. V. (2008). Osoblyvosti metaforyzatsii kontseptu osvita v ukrainskii, rosiiskii, anhliiskii ta frantsuzkii movakh [Peculiarities of the metaphorization of the concept *education* in Ukrainian, Russian, English and French languages]. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu*, 1, 5–10 [in Ukrainian].
3. Bodnar, I. M. (2019). Kontseptosfera OSVITA v anhliiskii movi (natsionalno-markovanyi ta indyvidualno-avtorskyi aspekty) [The conceptsphere EDUCATION in English (nationally-marked and individually-authored aspects)]. *Candidate's thesis*. Lviv : Ivan Franko National University of Lviv [in Ukrainian].

4. Hlukhova, L. O. (2012). Osoblyvosti ta leksychni zasoby reprezentatsii subkontseptu «Vyshchyi navchalnyi zaklad» u suchasni anhliiskii movi [Peculiarities and lexical means of representation of the sub-concept "Higher educational institution" in modern English]. *Visnyk Dnipropetrovskoho universytetu. Seriya «Movoznavstvo»*, 20, Vol. 18, 52–57 [in Ukrainian].
5. Hofron, A. (2004). Filosofski zasady proektu osvitnoi kontseptsii [Philosophical foundation of the educational concept project]. *Nova paradyhma*, 38, 70–79. [in Ukrainian].
6. Dziubenko, O. M. (2014). Kontsept «navchannia» u latynskii, ukrainskii i anhliiskii movakh [The concept "learning" in Latin, Ukrainian and English languages]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv : Taras Shevchenko National University of Kyiv [in Ukrainian].
7. Kostenko, N. D. (2016) Strukturno-semantychni ta funktsionalni parametry anhlovnykh innovatsii semantychnoho polia «navchannia» [Structural, semantic and functional parameters of English language innovations in the semantic field "learning"]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Zaporizhzhia : ZNU [in Ukrainian].
8. Palytsia, H. S. (2015). Verbalizatsiia kontseptu «navchannia» u tsytatakh (na materialy tsytat ukrainskoiu ta nimetskoiu movamy) [Verbalization of the concept "learning" in quotes (based on quotes in Ukrainian and German)]. *Naukovyi chasopys natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Seriya 9. Suchasni tendentsii rozvytku mov*, 13, 144–150. [in Ukrainian].
9. Palytsia, H. S. (2020). Verbalizatsiia kontseptu «vchytel» u nimetskomovnykh tsytatakh vidomykh liudei [Verbalization of the concept "teacher" in German language quotes of famous people]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*, 29 (3), 79–84. [in Ukrainian].
10. Serebrianska, I. M. (2019). Kontsept «osvita» u dyskursyvnnykh vymirakh [The concept "education" in discursive dimensions]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Kyiv : Taras Shevchenko National University of Kyiv [in Ukrainian].
11. Duden. *Zitate und Aussprüche*. (2002). [Duden. Quotes and sayings]. Mannheim; Leipzig; Wien; Zürich : Dudenverlag, 12 [in German].
12. Schwarz, M. (1996). *Einführung in die kognitive Linguistik* [Introduction to cognitive linguistics]. Tübingen / Basel : Francke [in German].
13. *Zitate zum Thema Lehrer* [Quotes about teachers]. Retrieved from https://www.aporismen.de/suche?f_thema=Lehrer [in German].